

יוצא לאור על ידי ארגון חלקי בעמלי
בתי מדרש לתורה וחינוך, לחרדים
העמלים לפרנסתם
רחוב קהתי 14 ירושלים
דוא"ל: helki.baamali@gmail.com

חלקי בעמלי

גליון מס' 18 | פרשת אחרי מות - קדושים | 'א אייר תשע"ג

גליון תורני - חינוכי לחרדי העמל

השבוע בגליון: ברשות התורה, ובכל זאת נבל | טיפ לשבת | הנאה מעבודה זרה | דמי כיס | לאן מגמת פנינו | סיפור מתוק | אליך, חברה

"קול קורא"

הגון שימלא את ליבם, עליהם 'ללמוד' ממקורות מהימנים כמה נושאים יסודיים בעולמם של היהדות ובעולמם של היהודי.

מקובלים אנו מרבתינו גדולי הדורות, שיהודי העוברת עליו תקופת יובש ונפילה רגשית שכזו, עליו לדעת כי הרגשה זו היא בעצם "קול קורא" אליו לעצור את מרוץ החיים ו"להיטען" מחדש. זו קריאה אלוקית פנימית ואישית הנשלחת כ"מתנה" אל תוך ליבו של האדם וקוראת לו להתחדש ולרענן את מצבריו הרוחניים.

בשמיעה נכונה של קריאה פנימית זו, קיימת הזדמנות עבור האדם המאזין לה נכון. בזמנים אלו אסור לו לאדם לוותר ולהישאר אדיש למצבו. עליו לחפש אחר מקורות של מים רוחניים חדשים שגם הם יישלחו עבורו במיוחד אם רק יחפש אותם. הם נמצאים מוכנים ונועזו עבורו משמיים במיוחד עבור תקופה יבשה זו של חייו.

על איש האמת - מחפש דרך ה' - לדעת, שעניין ה'חיבור' הרגשי שהוא מרגיש בחסרונו ושאותו הוא מבקש, הוא 'קודש הקדשים' של היהודי בעבודת ה' שלו בימי חייו, וכדי 'להיכנס אל הקודש', הוא צריך לעבור בכל תקופה שכזו מסלול למידה חדש כדי להצליח "להתחבר".

זה טבעי. זה נורמלי. ככה זה עובד.

מספר פעמים כבר כתבנו כאן על הצורך הקיומי של כל אחד מאיתנו, שיהיה לו רב אישי ומדריך רוחני, רב שיכיר את עולמו האישי של "הקשור" אליו, כדי שהוא יוכל להיעזר בו בהפריית עולמו הרוחני.

התופעה האמורה לעיל, הפוקדת רבים וטובים מאיתנו, היא עוד סיבה טובה לכך שעלינו למצוא לנו רב אישי שיעזור לנו "להיטען" מחדש, בכל פעם ובכל תקופה שגנינו הרוחני המתייבש זקוק להשקיה מאסיבית שתרענן אותו ותחזיר אותו לפריחה רוחנית.

רגשות קודש

פעמים רבות בחיינו אנו שומעים על מושגים כגון: "רגשות קודש", "התעלות רוחנית", "קרב אלוקים", "דבקות", "כיסופים". מושגים אלו באים לבטא בדרך כלל את הרגשתנו לאחר שהתפללנו תפילה הגונה ממעמקי הלב, והנינו מלימוד מוצלח של דף גמרא, או השתתפנו במעמד רוחני כשמחה של מצווה, שיחת התעוררות, ביקור בכותל המערבי או באחד מן המקומות הקדושים דוגמת מערת הרשב"י במירון, שמיעת שירי נשמה וכיסופים, ועוד.

כשאנו פוגשים ברגשות הקודש הם ממלאים את נפשנו ואנו מרגישים שלמות פנימית של רוגע נשמת. זוהי הרגשה שאיננו מוכנים להתנתק ממנה. אנו מרגישים שאנו נמצאים במצב נפשי שטוב לנו בו מאוד, והוא ממלא אותנו בהרגשה שאנו 'מחוברים' למשהו גדול, רוחני ונצחי.

לפעמים, רגשות הקודש פועמים בתוך הלב בצורה של כיסופים וגעגוע לא ברור ולא מוגדר. געגוע לחיבור עם אלוקים ורצון להרגיש סיפוק של יצירה אמיתית בחיים, או רצון מתפרץ 'להתחזק' רוחנית ול'התקרב' יותר לאלוקים. טיבעם של רגשות אלו שבדרך כלל הם חולפים אט-אט, ושיגרת היום-יום הרגילה והאפורה שוב משתלטת על חייו. אפרוריות זו נדמית לנו לפעמים כ'נפילת מתח' ו'יובש' - יובש המורגש אצלנו מיד לאחר זמני התעלות, ולאחר תקופה עמוסה של רגשות הקודש פועלים.

רבים מאיתנו היו רוצים לשמר ולהאריך את זמני ההתעלות, ולהרגיש את רגשות הקודש, הדביקות והכיסופים מפעמים בנו לאורך זמן. רבים עוד יותר היו רוצים לדעת את סוד הרגש הרוחני, ומאין הוא נובע.

פענוח והגדרת מקומם של רגשות הקודש הוא חיוני ביותר, מפני שאדם פועל טוב יותר, והרבה יותר, כאשר הוא מבין בשכל וגם 'מתחבר' רגשית אל פעולותיו.

אנו מבקשים להבין אפוא, מהי הסיבה ליובש רוחני זה, ולהרגשה של רבים וטובים שמוצאים את עצמם לפעמים 'לא מחוברים' - רגשית - לרוחניות, ואין בליבם תנועה רגשית חזקה המבקשת קירבת אלוקים?

הדרך אל החיבור

כדי שנצליח להרגיע את סערת נפשם של אותם אלו החווים את תופעת ההתייבשות האמורה, עלינו בראש ובראשונה להרגיע אותם ולהבהיר להם כי שאלותיהם ולבטיהם הם נורמליים ואמיתיים, וכדי לקבל מענה

בקרב צעירים רבים, בשנות התבגרות המאוחרות, קיימת תופעה משמעותית, שאינה מדלגת גם על אנשים בוגרים ונשואים. יקרים אלו 'תופסים את עצמם' לפתע, ומתחילים לחשוב אודות שאלות יסודיות וקיומיות העומדות בבסיס חייהם בכלל, ובמרכז חיי יהדותם בפרט. אלו שאלות ומחשבות מציקות אודות יסודות אמונתנו, הקשר האמיתי שלנו אל האלוקים ויחסנו אליו. מחשבות אלו אינן בתחום ההוכחות והראיות, אלא בתחום הרגשות והחיבור הפנימי-נפשי אל הקב"ה ומצוותיו.

סיבות רבות מביאות לכך שרבים מאוד 'תופסים את עצמם', שואלים שאלות יסוד ומבקשים מרגוע לנפשם. אין אלו רק סיבות 'חיזוניות' כקשיים משפחתיים או חברתיים, או תהליכים קשים או טראומטיים שעברו על האדם והביאו אותו למחשבות מציקות אודות יסודות אמונתנו. זהו בעצם מצב נפשי - פנימי של יובש רוחני, וריק פנימי, שלאט או לפתע נקלעים אליו, ללא סיבה משמעותית הנראית לעין.

חברים יקרים אלו מאמינים לגמרי בה' אלוקי ישראל ובתורתו, ובשייכותם הגדולה וההיסטורית לעם היהודי הנבחר, והם מבקשים למצוא חיבור וטעם רגשי-רוחני לחייהם. אך כשהם מחפשים את נקודת הרגש הרוחנית הפנימית, הם מוצאים את עצמם בהרגשה מרוקנת ובחוסר טעם - רגשי בעיקרו - לכל דבר שבקדושה. חייהם הרוחניים וקיום המצוות נעשים בעייפות ובלאות, מתוך הרגל, וצורך 'לצאת ידי חובה', והם מחפשים עניין וסיפוק נפשי מחוץ לעולם האמונה והמצוות.

צורך זה של טעם רוחני הוא צורך קריטי עבור כל איש יהודי בכלל, ולצעירים מבקשי דרך ה' בפרט, וכשהדבר אינו נמצא, ממלאת את הלב הרגשה ריקנית ותלושה.

כמעט כל אחד מאיתנו, מוצא את עצמו פעמים רבות במשך החיים החולפים, במצבים של יובש רוחני. בזמנים אלו אנו מרגישים 'מנותקים' ולא מחוברים רגשית אל אף מצווה או לימוד. אין לנו טעם בתפלה, אין לנו 'הרגשה' בקדושת השבת, ואיננו מוצאים בטחון או סיפוק באמונתנו בה'. בזמנים נמוכים אלו אנו מרגישים כביכול רחוקים מה', וליבנו מתמלא בהרגשת זרות וניכור לכל דבר שבקדושה. למרות שבשכל אנו מבינים הכול, הלב שלנו נשאר רחוק וזר.

בדרך כלל, זמנים אלו חולפים, וליבנו שוב מתמלא ברגשות רוחניים בתפלה ובעבודת ה'. אך הלב מבקש לדעת את סודן של תקופות היובש הללו - מה פשרן, ואיך ניתן לקצר ולעבור תקופות אלו בשלום ולשוב ו"להרטיב את הלב" בהרגשות רעננות של חיבור.

ירושלים	ת"א	חיפה	ב"ש
18:35	18:51	18:43	18:52
19:50	19:52	19:52	19:51

דף היומי	ה'	ו'	שבת	א'	ב'	ג'	ד'
מא	עירובין	מב	עירובין	מד	עירובין	מה	עירובין
ה-ג, ד-ה	מציעא ה, ו-ז	מציעא ח-ט	מציעא י-יא	מציעא יב-יג	מציעא יד-טו	מציעא טז-יז	מציעא יח-יט

הדפיסו, וקחו הביתה לשבת

סביב שולחן השבת, באופן נורמלי, מתפתחת לה שיחה שאינה עוסקת רק בדברי תורה. ההורים מדברים ביניהם על עניינים המעסיקים אותם, הילדים מספרים חוויות שונות מבתי הספר, מתלמוד התורה ומהגנים. לפעמים יושבים ליד השולחן אורחים ואז מתפתחת השיחה לכיוונים נוספים. מכיון שבשולחן שבת אנו עוסקים, כדאי וראוי לנווט את השיחה לנושאים איכותיים, שיתאימו לאווירה אותה אנו רוצים ליצור ולהנחיל לילדינו.

מיותר לציין כי שיחה רכילותית על השכנים או על קרובי משפחה, היא דבר לא רצוי בכלל, לא רק ליד שולחן השבת אלא בכל יום ובכל שעה. גם שיחה המנתחת מהלכים פוליטיים וכדומה, שיכולה להתאים לזמנים ומקומות מסוימים, אינה הדבר הרצוי בשעה שאנו מעוניינים ליצור שולחן שבת יהודי איכותי.

שיחת חולין, מטבעה מתגלגלת מנושא לנושא ומקבלת כיוונים וגוונים חדשים בכל רגע, וקיים קושי לנווט אותה בצורה מדויקת אל הנושאים עליהם היינו רוצים לשוחח. אך בכל זאת, כדאי להתאמץ ולנסות לשלוט על אופי השיחה, על מנת להוביל אותה לנושאים איכותיים הנושאים מסרים ערכיים וחינוכיים המתאימים לאווירת שולחן השבת.

זה אפשרי. עם קצת מחשבה ומעט מאמץ, הדבר יכול לצאת אל הפועל, אם לא בדיוק כמו שאנו רוצים, לפחות קרוב לזה. שווה להשקיע מחשבה ותשומת לב לנושאי שיחת החולין שלנו בשעה זו. הרווח כולו שלנו.

עליה שבני האדם שונים זה מזה באופן משמעותי, כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות, ולא רק דעותיהם אלא אופיים וסגנונם שונה. איך יתכן, אם כן, שאותן מצוות בדיוק תהיינה מאוימות לכל סוגי בני האדם, לעשיר כמו לעני, לרחמן כמו לאכזר, לפזרן כמו לנדיב? אם המצוות באות לתקן אותנו, לכאורה לכל אחד צריכות להיות מצוות שונות המתאימות לאופיו וסגנונו האישי?

מה הקב"ה רוצה - ממני

מצוות 'קדושים תהיו', על פי ביאורו של הרמב"ן, באה להשיב על תמיהה זו. אכן, בני האדם שונים זה מזה מאוד, וההנהגה הראויה לפלוני אינה ההנהגה הראויה לאלמוני, ולכך בדיוק באה התורה לתת מענה באמצעות מצווה זו. מצוות 'קדושים תהיו' מלמדת אותנו שכל המצוות והאיסורים המופיעים בתורה הם ההנהגות המכוונות אל המכנה המשותף לכל בני האדם השונים, וכיון שכלל אחד יש צורך בהנהגה המתאימה לו, מוסיפה התורה ואומרת שעל האדם לברר לעצמו היטב איזו התנהגות - המותרת עקרונית - היא זו שהוא צריך לאחוז בה. בזה אי אפשר לקבוע כללים אחידים לכולם, כאן מוטלת על כל אדם העבודה לברר מה הקב"ה רוצה ממנו.

יכול אדם להיות 'נבל ברשות התורה', כיון שהתורה אינה מורה לכולם איסור מפורש על התנהגות זו, אך לו, לאדם ספציפי זה, הדבר איסור, כיון שאם היה עושה את המוטל עליו ומברר איזו התנהגות היא הראויה לו, באופן אישי, הוא היה מגיע למסקנה שעבורו דבר זה הוא איסור.

את המצווה 'קדושים תהיו' פירש הרמב"ן באופן המעורר פליאה. לשיטת הרמב"ן כוונת התורה באומרה 'קדושים תהיו' היא כזאת: ישנם איסורים מפורשים בתורה על עריות, על מאכלות אסורים, על דיבורים אסורים. במצוות 'קדושים תהיו' מורה לנו התורה להישמר גם מן הדברים שאינם כלולים באיסורים אלו.

יכול אדם, מסביר הרמב"ן במתק לשונו, לא לעבור על איסורי העריות ועדיין להיות שטוף בזימה עם אשתו המותרת לו; יכול אדם לא לאכול מאכלות אסורים ועדיין לאכול אכילה גסה ולזלול בשר כשר; יכול אדם להישמר מדיבורים אסורים אך לפטפט דברים בטלים. לאדם כזה מעניק הרמב"ן את הכינוי 'נבל ברשות התורה', ועל התנהגות זו מזוהה אותנו התורה ואומרת 'קדושים תהיו', כלומר, גם מהדברים המותרים עלינו להישמר שלא להיסחף אחריהם.

אסור או מותר?

כאמור, דברי הרמב"ן מעוררים פליאה. הלא התורה אינה אוסרת דברים אלו, ומדוע העושה אותם הוא 'נבל' ומצד שני, אם התורה אינה מעוניינת שאדם ינהג כך, מדוע היא אינה אוסרת זאת במפורש? מדוע נבל זה הוא עדיין 'ברשות התורה'? אם זה אסור אז זה אסור, ואם מותר אז מותר!

פתרון לשאלה זו נוכל למצוא על ידי תמיהה נוספת, קשה ומציקה. אנו יודעים שמצוות התורה מיועדות על מנת לתקן את אישיותנו ולהביא אותנו לאורח חיים ראוי וטוב - "לטוב לנו כל הימים". אך לצד זה עובדה היא ואין חולק

מדברים חינוך | הרב שלמה ברוך בלוי

מנחה זוגי ויועץ חינוכי

דמי כיס

שאלה: כיצד אני אמור להתייחס לבקשות הנער המתבגר לגבי דמי כיס. ישנה גישה שהילד שמקבל את כל צרכיו בבית אינו צריך כסף שיהיה שלו, אבל מצד שני הנער מגלה רצון לעצמאות שמתבטאת בדמות ארנק אישי עם כסף. מה ועד כמה?

תשובה: ככל מקרה הנידון לגופו, גם כאן העניין תלוי בטיב היחסים והצרכים. אך בקו כללי, הענקת כסף קבוע יכולה ליצור בילדכם סוג של בגרות מסוימת, שיש עמה נטילת אחריות וגם אמון. בודאי שאין מדובר כאן במשכורת שבועית או חודשית, שיש לה תעריף ותימחור. בגיל הנערו, מוקדם מדי מלהיכנס אל העיסוק השוטף בכלכלה עצמית, כך שבאמת ראוי לילד לחיות בצורה ניונה, מתוך ידיעה והשלמה שיש לו הכל בבית.

אמנם, קשה מאד להסתובב בלי פרוטה בכיס, זה מעיק לפעמים ויכול לגרום את היפך המשלווה הרצויה. אם הנער יבחין כי החיים מקשים ללא המצלצלים, הוא יכול להיאבק בתופעה זו בדרך מוגזמת ושאינה מתאימה לנער בגילו. הוא יכול לפתח תלות במסחרים שונים כדי להרוויח עוד פרוטה ועוד פרוטה. הקשר לכסף יכול לבוא ממקום בעייתי שמשרת את היפך בדיוק.

לכן אפשר וגם מומלץ להעניק סכום מסוים מדי פעם, לא סכום מפרנס אבל גם לא פעוט עד להליחץ. אלא משהו שיכול לשרד ניונות ושלווה. אפשר גם להסביר, הכסף הוא לא לארוחות ולביגוד... את זה אתה מקבל בבית, ובשפע. הפרוטות הללו באות להרחיב את הדעת - לקנות ממתק או משהו אחר שהנפש חפצה בו, אך לא מעבר לכך.

על ידי כך אפשר גם לחנך את הנער לאחריות על הכסף. כאשר הוא מצויד בארנק והסבר, הוא יכול לחוש בדרך בלתי אמצעית את המושג הידוע שהכסף הוא עגול ומתגלגל. כל פרוטה שמוציאים מותריה חלל של העדר בנותר - הכסף פשוט מתמעט. וממילא, ראוי לשמור עליו ולא לבזבז בהבלים, משום שאחר כך לא יהיה לך.

הצעירים נוטים לשכוח את המציאות הפשוטה

הלכה למעשה | הנאה מעבודה זרה

הרב ארי נתנאל מור, רב ומו"צ בביתר עילית

שאלה: יצאנו לטיול משפחתי באירופה, והתעוררה לנו שאלה האם מותר לנו ליהנות מהבטה על פסלים שונים?

תשובה: צורות שנעשו לעבודה זרה, כמו פסלים בכנסיות וכדומה, אסור ליהנות מהם. אך פסלים שנעשו לנוי בלבד כמו סתם פסלים שברחובות, מנהג העולם להתיר.

המקורות בהרחבה: הוזהרנו מן התורה בפרשתנו "אל תפנו אל האלילים", ובאיסור זה כלולה ההבטה בדמות צורת עבודה זרה או בניו עבודת זרה כוכבים. וכתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ב' סי' נ"ג), שאפילו בזמן הזה שבתלו עובדיהם, למרות זאת לא בטל האיסור, ואסור להסתכל בדמות הצורה, ולפיכך אסור להיכנס למנזר או לכנסייה הנוצרים, שהוא מקום שעובדים ועושים בו תפלותיהם או בית תיפלות של כל דת אחרת, ואפילו להיכנס רק להביט בצורות העשויות שם אסור, ואפילו צורות העשויות רק לנוי ולא לעבודה זרה גם מהן אסור ליהנות, אף אלו שלא נעבדו, כיון שנעשו לנוי לעבודה זרה ולבית העבודה זרה. ומלבד זאת, דבר השחתה הוא באמונה ובדעות שיהיה רצון ללכת לשם, ואפילו להיכנס לחצר הכנסייה כדי להשקיף על הנוף אסור.

ונהגו כשצריכים לעבור על יד כנסייה נוצרית, לא להסתכל לעברה אלא למהר לעבור, ובדרך המהירות לומר ג' פעמים את הפסוק (דברים ז, כו) "שקץ תשקצו ותעב תתעבבו כי חרם הוא".

וכל זה בפסלים או קישוטים שנעשו לצורך העבודה זרה או כדי ליפות את בית תיפלותם, אבל צורות שנעשו לנוי ולא לעבוד מותר. ואע"פ שיש חולקים ואוסרים גם בצורות אלו, כבר נהגו העולם כדעה ראשונה, וכן משמע בביאור הלכה (סי' שז ס"ק כג) שהעיקר כדעת המתירים. ודוקא בדרך עיון והסתכלות נחלקו, אבל ראייה בעלמא בדרך עראי מותרת לכל הדעות. וכתב בברכי יוסף (יו"ד קמ"ב סעי' ט"ו): "והירא את דבר ה' יחוש לדעת האוסרים בכל צורה דעלמא, ויש לקצר בזה משום מוטב יהיו שוגגין" וכו'. אבל במסגד של מוסלמים אין איסור, למרות שבעבר היו הישמעאלים עובדי עבודה זרה, אך עתה עניין עבודה זרה נכרת מפיחם ומלבם, והם נשיהם וטפם מייחדים את ה' יחוד כראוי שאין בו דופי, ומותר אפילו ללמוד תורה ולהתפלל שם.

מכון מצוות ה' mitzvathashem@gmail.com

ליצירת קשר: 8647729@gmail.com

תפוסות, גם אם לא באופן פעיל, במוטי. באיך הוא מרגיש, במה קורה איתו עכשיו והאם הוא זכה לקחת איתו את הערכה. בחלוקת התפקידים הבלתי רשמית ביני לבין רעייתי - תפקידי ברור: כל נושא מוטי והסוכרת שלו נמצא באחריותי, ואשתי מסייעת בידי בעת הצורך. אני זה שהזדרזתי אז, לפני שנתיים, ליטול על עצמי את העול והמשא, ואני זה שנושא אותו בגבורה, בנחישות, ונראה לי שגם בהצלחה.

מיד במוצ"ש התקשרתי אליו, אל הכתב ההוא. שלפתי את המילים הרשמיות ביותר, והציגיות ביותר, וביקשתי למחות על המתואר בכתבה. "כהורה לילד סוכרתי", אמרתי לו, "כתבה כזו לא משרתת אף מטרה חיובית. חוץ מעגמת הנפש והעצמת הדאגה לילד,

לבריאותו ולתפקודו בחברה - איני רואה מה טעם היה בכתבה הזו". הוא נבוכ מאד, כמצופה. ניסה להסביר שהכתבה משקפת צד פחות אהוד בנושא אבל חיוני מאד, הוא התייעץ באנשים מהשטח, ואף בגורמים רפואיים וחינוכיים. לא נתתי לו לסיים אף משפט. לוחמני ורדוף אידיאל של "הורה לילד רגיל רק קצת מדי מתוק" שישעתי אותו וגרמתי לו להתפתל. לסיים, השחלתי את שורת המחץ: "האם אתה בעצמך הורה או אח לילד סוכרתי?", כמצופה, התשובה היתה "לא" ואני בחרתי באקורד הצורמני הזה כדי לסיים את השיחה.

ראשי שעון אל מסעד הספה, רגלי נשמטות אל הריצפה, וכל תנוחתיו אומרת "לא מעניין אותי מאף אחד", ו"נמאס לי מהכל ומכולם" - כך נראיתי בסיומה של השיחה. מרוקן מכוחות, תוהה מה יעלה בגורלה של המערכה הבאה, כשאני טול כל אנרגיה ורצון לאסוף את חיילי לקרב מחודש.

פסיקות יחפות מחדר הילדים. ראש שחרור, מתנדנד משהו, עדיין בעיצומה של שינה. מוטי שלנו, ילד יקר ואהוב ו... מתוק. "אני רוצה לשתות", הוא אומר לי בקול מנומנם. הילד הזה, שאני מתאמץ לדחוף בשבילו קירות, גם כאלו שעדיין כלל לא נבנו.

אני מזדקף ומלווה אותו למטבח. מתבונן בו כשהוא גומע את המים הקרירים שמזגתי לו לכוס, ומרגיש שמהו מן הקרירות מנסה לצנן מעט גם את ליבי הרותח.

הילד שלי עומד כאן במטבח, חמוד וחכם ו...סוכרתי. כן. "טובל מסוכרת נעורים" - זוהי העובדה הפשוטה, המאומתת, הננונה בשטח. אני מנסה לרגע להסתכל לעובדה הזו, ורק אליה, במבט מפוכח. זה קשה, אבל לרגע קצרצר נוצר המפגש הזה, הבהיר, הכואב אמנם אך נטול רוח מלחמה ואבק שריפה.

הכתב ההוא נראה פתאום פחות מאיים ושייך למצב. נו, עוד כתבה עיתונאית לא נחשבת במיוחד... הכתב הזה לא נמצא כאן כעת, במטבח, לידי וליד בני. גם מנהל הת"ת מנופף לנו לשלום ומתרחק לאותו תאריך מסויים בו התקיים הטיול השנתי, ושוב הוא תופס את מקומו הפשוט כיום אחד בשנה. אחד בלבד. רק אני ומוטי במטבח, ואיתנו מחלה קטנה שקוראים לה "סוכרת נעורים". הרגע הזה, בו הצלחתי לבודד את עצמי מכל הרגשות המיותרים שבטעות קראתי להם "סוכרת נעורים", מלווה בלחישתו של מוטי ובחיכוך: "לילה טוב, אבא", היה מתוק לי כל-כך. לא יותר מדי.

"זה בקשר לטיול השנתי" - אמר לי מנהל החיידר של מוטי. מתג קטן, בלתי נראה, הוסט ממקומו והועמד על מצב כוננות מוכר: דופק מאיץ, אגרופים נקמצים, שפה נלעסת ואוויר שנכלא בריאות. מתח ודריכות. "כן?" - אני מצמצם את עיני. "היינו מבקשים לדעת כמה הוראות על כל מקרה שלא יבוא, ולהיות בטוחים שהילד מגיע עם כל מה שהוא זקוק לו. אני רוצה גם להזכיר שהאחריות המלאה מוטלת..." - "על כתפינו ההורים" - אני משלים בטון קרבי, "ברור, וכבר חתמנו על כך באישור ששלחנו, הכל בסדר, כבוד המנהל. הכל בשליטה, ושום בעיה שקוראים לה מוטי ארליך לא תפריע לכם בטיול". הייתי נשמע זעוף ופגוע, מודע לכך שהמנהל ממש לא מבין מה אני רוצה. האמת? גם אני לא ידעתי בדיוק מה אני רוצה. רק הכרתי את הסיטואציה הזו בעשרות גוונים ובמאות צורות, ידעתי ששוב אחווה כעת שעתיים או שלוש של מועקה מביכה המכווצת את האברים ומותירה משקע עכור בכל פטיעה שאעשה ולאן שרק אפנה.

מאז אובחן מוטי שלנו כלוקה ב"סוכרת נעורים" אני נאלץ להכיר את עצמי מהצד הלוחמני שלי. יש לי ילד עם בעיה, ואני מוצא עצמו בתפקיד המאבטח הצמוד שלו. "חברת ילדים" עליזה וסוערת ככל שתהיה, מסוגלת להכאיב ולפצוע בצורה שאין שנית לה. וזו לא רק חברת הילדים. לא ארוח של הילד בבית אחר - הופך למשימה עבורי. כל "סיום" שחוגגים בכיתה, כל טיול, כל ביקור במרפאה וכל שיחה עם קרובי משפחה. אשתי אינה משתפת איתי פעולה. "זה שאתה כ"כ חרד ודואג לגורלי" - היא אומרת - "ההמסירות הזו באמת יוצאת מן הכלל, עדיין לא מצדיק בעיני את הבהלה שלך מכל משפט הקשור בסוכרת הזו. מוטי ילד נהדר, ובעצמו לא סובל כל כך מהמחלה שלו. מדוע אתה נלחם? ובמי? הבעיה קיימת, היא כאן. אולם רוצה להיות זה שיגרום לה להיעלם? זה לא יקרה".

לא. אני מתיימר לחשוב שאצליח להעלים את הבעיה. הלוואי ויכולתי. אני כן רוצה לוודא שאף אחד לא "תופס טרמפ" על הבן שלי, לא בעודף טוב לב חונק, ולא בחוסר התחשבות המוצאת לה כר נוח לפעולה. מוטי שלי ילד רגיל ומושלם, רק קצת מדי "מתוק". זה הכל. איך סבתא שלי אומרת? "ס'אזי צו זיס" - מדי מתוק... גם אז בעיה לפעמים.

"חבל ששבת היום" - זו היתה המחשבה הראשונה שעלתה בדעתי, שניה לפני שהעפתי את העיתון אל הספה. לאחר סעודת ליל שבת התרווחנו כולנו בשלון המואר והמסודר. הקטנים נרדמו, הגדולים יותר שיחקו או קראו. אשתי הפנתה את תשומת ליבי לקטע מסויים בכתבה אותה קראה, שהנושא, כמובן: "סוכרת נעורים".

הכותב הנכבד פרש בכתבתו את הסוכרת מהצד המכביד שלה. "הורים, שימו לב" הוא קרא לנו מבעד למקלדת שלו, "סוכרת נעורים, כשהיא אינה מלווה בתמיכה צמודה, עלולה להשביט את סדר היום הרגיל ואת חיי הנעורים של בנכם או בתכם". רפרפתי על השורות, על המילים. הרגשתי שאני חייב לדעת כל מילה שהכותב המעצבן הזה כתב ומצד שני פחדתי להמשיך לקרוא. שיספר לי על כך, על תמיכה צמודה ועל סדר יום רגיל. אני יכול להעיד שמרבית מחשבותי

הגות | הרב יוסף בן ארזה

מח"ס "יוסף דעת" על הש"ס

לאן מגמת פיניו

בזמן האחרון, משעלתה 'בעיית החרדים' לכותרות הראשיות, מתחדדת בי התחושה כי קיימת במחננו עמימות מבלבלת ורגשות מעורבים, ביחסנו אל המדינה ואל מוסדותיה. השלטון ואנשיו נתפסים לעתים כרודפי דת ושוואי תורה, ועם זאת קיימת תחושה של נחת רוח על מצבנו הכללי, של עם היושב לבטח בארצו, מוגן באופן סביר מאויבים מבחוץ ומאנדרלמוסיה מבית, לכללה ותשתיות נוחות וכו'. ויש רגש בלב - גם אם אינו מבוטא בפה מלא - של הכרת הטוב. אני מניח שרוב הציבור מעוניין לחיות בסדר הנוכחי ולא תחת שלטון אחד מגויי הארצות, ועם כל זאת איננו מן 'המהללים' ביום העצמאות. הכיצידי?

ראשית יש לומר שהאמביוולנטיות המתוארת כאן היא מוצדקת. היא משקפת נכונה את המציאות. אכן מציאות חיינו היהודיים בארץ מורכבת, היא איננה שחור או לבן. יש בה מזה ומזה.

עם זאת, כדאי לנו לחדד את הדברים. מה אנו - הציבור החרד לדבר ד' - מצפים מהמדינה לעת הזאת? האם כל רצוננו הוא שיתנו לנו לנהל את חיינו במנוחה, ולא יפריעונו ב'גזרות'? לאן בעצם פיניו מועדות?

תחילה עלינו להפנים ולשנן לנו ולבנינו ולתלמידינו, את ההבחנה המהותית בין היחס למדינה כממסד ובין המדינה כעם היהודי היושב בציון; עם הממסד הציני יש לנו ויכוח מר ונוקב. הממסד הזה מושתת על יסודות גויים, ללא מחויבות וזיקה אמיתית לקדשי ישראל. הערכים המפרנסים את מקבלי ההחלטות בממשלה, את רוב המחוקקים, את מערכת המשפט ואת אנשי התקשורת הכללית - זרים ומנוכרים לתורת ישראל. ומכאן כל הזהירות והסלידה של הציבור החרדי מסמלי המדינה וחגיה. לעומת זאת, היחס לעם ישראל ככלל וכפרטים (בכלל זה גם האישיים התופסים בשלטון בתור הדיוטות, לא כמנהיגים), צריך להיות יחס של אחים. גם אם תועה - את הוא.

עם כל תחלואי החברה ובעייתיה - גוי קדוש הוא, וכולם בניו למקום. העם הזה באשר הוא שם, עמו ונחלתו של הקב"ה הוא. עמו הוא כרת ברית ולא ימירו בעם אחר, ומשרה שכינתו על העם הזה אף בטומאותיו - 'השוכן אתם בתוך טומאותם' (אחרי-מות, וברש"י). וכבר ביארו הפוסקים כי מצות שנאת הרשעים אינה אלא קודם תוכחה, וידועה הוראת מרן החו"א זצ"ל (י"ד סוס"י ב) שעתה מצוה לאהבם כי אנו קודם תוכחה (וכ"כ הגר"צ פינקל מסלבודקא במכתב - אור הצפון ח"ב עמ' רכט, וכי"ב הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטבסק - בסוף ספר פרי הארץ. יעויין בדבריהם הקדושים חוצבי להבות אש). ואין הכתוב מדבר באהבה התלויה בדבר - בדבר השבתם לקיום תורה ומצוות - אלא אהבה לשמה, כנה ופנימית. אהבת חנם של אחים.

דוקא בתקופה זו, אשר עולם התורה חש נרדף ומאויים, ובצדק - נוכח סכנות רוחניות האורבות לפתחו - דוקא בשעה לא קלה זו, האתגר הוא להתעלות מעל רגשות שנאה וחשבונאות הטבעיים כל כך. אין לראות כאן נושא פרטי של קבוצה מסוימת וזכויותיה. יש כאן נושא של כלל ישראל. אין מקום לעוינות בין מחנות ומגזורים, ובדאי לא להשמצות ולשפיכת בוז. בעת הזו אנו מצויים לעשות את המוטל עלינו, לפשפש במעשים וליטור את הלב מכל שנאה וקטנות, להתפלל ולהתחזק - וה' הטוב את שלו יעשה. הוא הבטיחנו כי לא תשתכח התורה מעמנו, והוא יקים דברו.

אין אנו יודעים חשבונות של מעלה. ואף אם נראה לכאורה שעולם התורה נתון בצרה, ועל פי מראה עיניים אנו פועלים, בכל זאת מי יודע אם לא מתגלגלת עלינו טובה מרובה במהלכים המתרגשים עלינו; אולי בסופו של דבר יתברר כי המהלך של כניסת יהודים חרדים לצבא או למעגל העבודה, האקדמיה וכו', לרצונם או על כרחם - עם כל הסכנות הכרוכות בכך אשר צריך להערך מולם נכונה - אולי בכך 'דוחפים' אותנו מלמעלה ליטול חלק פעיל בעיצוב פני החברה ובתיקון תחלואיה, ואולי אף בנטילת המושכות של המדינה העתידית, מדינה המושתתת על תורת ישראל? אולי עד עתה לא עשינו מספיק בכיוון זה? שמה אומרים לנו משמים 'בואו והאירו לפני' כדרך שנאמר לאברהם אבינו בתחילת דרכו - 'לך לך?' אולי גלוי וידוע לפני הידע-תעלומות כי הנוג גדולים וחזקים דיינו וכבר הגיע הזמן שיאותרו אחרים לאורנו?

- איננו יודעים.

אכן, בין אם כך בין אם אחרת, נראה שהגיע הזמן לנושאי דגל התורה, לקובעי השיח ולנותני הטון בציבורנו, לצאת מהמבט המגזרי הצר, להביט סביב ולשאול את עצמנו במה אנו יכולים להטיב עם העם כולו. מה אנו יכולים לתת. הכהנים, כידוע, הנם שלוחי העם העושים עבורו את עבודת הקודש. הכהן 'איש החסד' מכפר על העם וחפץ בהצדקו. הלוי נטפל אל הכהן, נושא את הקודש ושומר את העם מלגשת אל הקודש באופן שאינו ראוי, פן יפול ממנו רב. בדין הוא שגם עתה, מעיינים ודעתם של 'שבט לוי' היא נתון אל העם, לכפר עליו להצילו ולזכותו. אין לו לשבט הזה חלק ונחלה בארץ, לבל יהא ממוקד בענייני הפרטיים. אל הכלל הוא מסור.

כאשר נתפוס אנו את תפקידנו נכוחה, בנאמנות וברצינות, הדעת נותנת שגם שאר השבטים יחפצו במדה זו או אחרת בקיומו של השבט הזה, יקדשוהו ויכבדוהו ויתנו לו חלק בראש.

בשבילך | בשביל המיוחד שלך

אלוקי חברה.

לעבודה קשה, או שהעמיתה שלנו טיפוס מנדנד ומלחיץ במיוחד. או שעלינו להשתתף בהשתלמויות מתישות, או שבדיוק עלינו הטילו תפקידים מורכבים. או ששכחנו להביא אוכל ומה שמציעים לנו לא בריא לנו, או שבעבודה מציעים מדי הרבה אוכל, וזה הורס לנו את הדיאטה. משהו. ואפילו אם קורה הנס, ופוגשים אשה שאומרת: "בעבודה מקסים לי, ברוך השם", לא עובר רגע ומשפט המחץ מגיע: "השם ראה שיש לי כזו שויגער, ריחם ונתן לי עבודה טובה. הוא ידע שלא אעמוד בכל הצרות ביחד".

למרות שלמדתי כה הרבה על נפש האדם, על צרכינו ורצונותינו, ואני פוגשת נשים ובנות רבות, בכל מיני מסגרות, בכל זאת - השאלה הזו נותרה אצלי עדיין כחידה לא פתורה. למה כה נעים לנו להיחשב אומללות, או מה מאיים עלינו בחיים טובים ושמחים. למה חלק מכרטיס הביקור שלנו חייב להיות, בכל עת וזמן, קושי ומכאוב, נטל (לוקחות על עצמנו מרצון שוויון בנטל...) ולחץ. מדוע אנו נוטות לגמד רגעי אושר, ולהעצים פינות סבל.

ומה שהכי מדהים, זה שאם יגיע לאוזנינו שמישהי ריכלה עלינו ואמרה: "הוי, האשה ההיא? אומללה, מסכנה" - נכעס עד אובדן עשתונות. אני?? אומללה?? מה פתאום?? מנין היא לוקחת את זה?? אני שמחה ומאושרת, ברוך השם. משפחתי מקסימה, השבח לקל. עבודתי נהדרת, ישתבח שמו. נכון, אז איפה זה היה אתמול ולאן זה יעלם מחר? למה אם החברה קלטה סופסוף את מה שניסית לשדר ללא הרף, שאת אומללה - נזעקת? חידה. למי פתרונים?

חולבת אילקי
נחמה

לתגובות: helki.baamali@gmail.com

קראתי בספר משפט מעניין: "תמיד נמצא משהו לאמלל בו את עצמנו". זה משפט שלא קל לקבל אותו, כי אנו מעדיפות לחשוב שהאומללות נוחתת עלינו, מכה בנו, ואנו קרבנותיה. לא נוח לנו להבין שהאומללות - לפחות חלק מהאומללויות - היא משהו שאנחנו מביאות על עצמנו. אבל ככה זה, מה לעשות...

קראתי את המשפט, הנחתי את הספר ועצמתי עיניים. ניסיתי להתרכז ולחשוב: למה? למה אנחנו נוטות, באמת, לאמלל את עצמנו? ולמרות שהמשפט נכתב על גברים ונשים כאחד, אני חושבת שתכונת ה'התאמללות', מאפיינת נשים יותר משהיא מאפיינת גברים. למה אנחנו רוצות להיות מסכנות? למה טוב לנו, כשרע לנו?

פגשת פעם חברה שאמרה לך: "ישנתי הלילה היטב, ויש לי הרבה כוח"? אני לא. אבל כל אחת מאתנו ישנה לפעמים טוב, וקמה עם כוח, ברוך השם. למה לא נאמר זאת? למה אנו חוזרות ומספרות כמה מעט ישנו, באיזו שעה מאוחרת עלינו על יצוענו, וכמה מוקדם נאלצנו לקום? מתארות איך נדבקת לנו העיניים, ואנחנו בקושי מסוגלות כבר לעמוד על הרגליים מרוב עייפות, אבל - לא! לא שייך שנלך לישון בשעה הקרובה, כי מחכה לנו עוד הר עבודה, טון עבודה, ים עבודה, כל אחת בנוסח ובדימויים שלה.

אם יש לנו ילד טוב, שמרווה אותנו בנחת, לומד טוב ומתנהג יפה ושומע בקולנו ובריא, ברוך השם, אנחנו ממהרים להוסיף: "יש מי שמאזן את זה, אל תדאגי", או "נס שככה, מה הייתי עושה אם היו לי דאגות גם אתו?" או: "היה לי אתו כל כך קשה כשהיה תינוק, שעכשו זה פיצוי". העיקר שלא יחשבו שקל לנו, שטוב שלנו, שאנו שמחות.

בעבודה? או שהבוס קשוח, או שהחדר שאנו עובדות בו לא מואר ולא מאוורר. או שהמשכורת נמוכה, או ששעות העבודה מרובות. או שהנסיעה

מה שחיפשת

מדור אינפורמטיבי. אנו משתדלים לבדוק את המידע,

אך אין בפרסום זה משום אחריות על התכנים המתפרסמים.

נשמח לקבל מידע מסוג זה

בדוא"ל: helki.baamali@gmail.com

חמץ לאחר הפסח

<<< בתקופה זו שלאחר חג הפסח, קיימת כידוע בעיה הלכתית של 'חמץ שעבר עליו הפסח'. לא תמיד קל לדעת באלו מאכלים קיימת הבעיה הזו ובאלו היא אינה קיימת. שיעורו הברור של הרב יוסף זריצקי יסדר לכם קצת את הנושא, ברמה ההלכתית והפרקטית.

כנסו לאתר 'קול הלשון' <http://www.kolhalashon.com> וכתבו בלשונית החיפוש את המילים "חמץ לאחר הפסח", והגיעו מיד להרצאה של הרב זריצקי.

מטעמים ברשת

<<< הגיע הזמן שהילדים שלנו יפסיקו להתקוטט על העלון הידוע 'מטעמים לשולחן שבת'. כנסו אל אתר 'אוצרות' <http://www.otzarot.com> והופ... המטעמים' אצלכם במחשב - להורדה והדפסה מיידית. עותק לכל ילד!

להבין

<<< באתר 'להבין' <http://www.lehavin.co.il> / תוכלו למצוא מאות מאמרים במגוון רחב של נושאים. זוגיות, חגים, עברית, היסטוריה, נבואה, אמונה, פרשת שבוע ועוד. כל המאמרים קצרים, בעלי מסרים ברורים המתאימים לסגנונות רבים.

קוראים מגיבים

שלום רב למערכת העלון.

בתחילת דבריי ארצה להודות על העלון המושקע שאתם מוציאים מדי שבוע. זו יוזמה מצוינת שעתידיה להביא הרבה ברכה לציבור החרדי, העובד וגם זה הלומד.

רציתי לשתף אתכם בחוויה שחוויתי השבוע, ביום העצמאות, כאשר השתתפתי במסגרת לימוד תורני שהתקיימה בבית שמש והייתה מיועדת לחרדים עובדים - שיש להם חופש ביום זה - המעוניינים לנצל את זמנם הפנוי ללימוד תורה.

חוץ מהשיעורים המעניינים, בהלכה ובאגדה, בעיון ובהשקפה (ובהזדמנות זו, תודה למארגנים ולרבנים), ביום זה קלטתי שהציבור שלנו, החרדים העובדים, צמא ורעב - לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דבר ה'!

העובדה שאנשים לא ניצלו את החופש לבילוי עם המשפחה, אלא באו ולמדו תורה, לימדה אותי שרמת העניין של ציבור העובדים - ואני בכללם - ללימוד תורה, היא גבוהה.

אני פונה מעל גבי במה נפלאה זו לכל מי שיכול, וגם לכם אנשי 'חלקי בעמלי', בקריאה: אנא, השקיעו את מיטב מרצכם בדבר האמיתי - ייסוד שיעורי תורה, פתיחת מסגרות נוספות של לימוד תורה שתהיינה מיועדות לציבור שלנו.

זה חשוב. זה נצרך. זה מבורך.

בהערכה לפועלכם

נ.ח.

בית שמש